

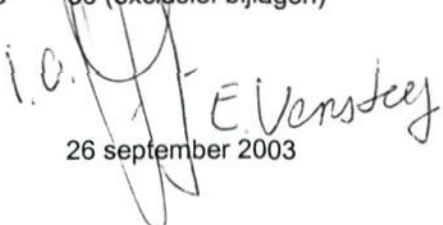
**Startnotitie m.e.r. Waterfront-zuid
te Harderwijk**

1383-2 (2^e)

Verantwoording

Titel	Startnotitie m.e.r. Waterfront-zuid te Harderwijk
Opdrachtgever	Gemeente Harderwijk
Projectleider	dhr. B.A.J. Meeuwissen M.Sc.
Auteur(s)	dhr. drs. H.J.S. Prinsen, mw. ing. E.G. Voorsluijs
Projectnummer	4273801
Aantal pagina's	36 (exclusief bijlagen)
Handtekening	

Datum 26 september 2003

Colofon

Tauw bv
afdeling Stedelijk Gebied & Infrastructuur
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de opdrachtgever of Tauw bv.

Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw bv een hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

. NEN-EN-ISO 9001.

Bijlagen

1. Schema m.e.r. en bestemmingsplan
2. Schema m.e.r. en aanvraag Wm-vergunning
3. Begrippenlijst
4. Plangebied
5. Studiegebied
6. Beleidskader
7. Overzicht (aanmelding) Speciale beschermingszones Vogel- en Habitatrichtlijn

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Introductie en leeswijzer	5
1.2	Aanleiding en doelstelling	7
1.3	M.e.r.-procedures, afstemming en inspraak	8
1.4	Waar gaat het in deze m.e.r.-procedure om?	9
2	Project en projectomgeving	13
2.1	Voorgenomen activiteit	13
2.2	Kader en projectomgeving	15
3	Beleidskader	19
3.1	Algemeen	19
3.2	Nog te nemen besluiten	20
4	M.e.r.-plichtige activiteiten en alternatieven	21
4.1	Jachthaven	21
4.2	Leisure	21
4.3	Het storten van bij bodemsanering vrijkomend gevaarlijk afval	22
5	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	23
5.1	Algemeen	23
5.2	Bodem en water	23
5.3	Ecologie en landschap	24
5.4	Verkeer en vervoer	26
5.5	Archeologie en cultuurhistorie	27
5.6	Woon- en leefmilieu	27
6	Effecten	29
6.1	Bodem en water	29
6.2	Ecologie en landschap	30
6.3	Verkeer en vervoer	30
6.4	Cultuurhistorie en archeologie	31
6.5	Woon- en leefmilieu	31
7	Opzet m.e.r.-procedure en MER-rapport	33
8	Literatuurlijst	35

1 Inleiding

1.1 Introductie en leeswijzer

Introductie

Voor u ligt de startnotitie die het begin aangeeft van de milieueffectrapportage (m.e.r.-procedure¹) gekoppeld aan het Waterfront-zuid in Harderwijk. Het project Waterfront-zuid beoogt een totale herontwikkeling van de kuststrook van Harderwijk tussen de binnenstad van Harderwijk en de N302 (zie figuur 1.1) en maakt deel uit van het project Waterfront.

Figuur 1.1 Harderwijk en omgeving.

¹ In deze startnotitie komen verschillende schrijfwijzen voor milieueffectrapportage voor:

- De m.e.r. = de milieueffectrapportage, ofwel het traject dat doorlopen moet worden om milieueffecten in beeld te brengen: startnotitie, richtlijnen, opstelling milieueffectrapport. Dit wordt ook wel de m.e.r.-procedure genoemd.
- Het MER = het milieueffectrapport zelf.

De m.e.r.-procedure is een hulpmiddel bij de besluitvorming over (grote) projecten, bedoeld om bij deze besluitvorming het milieubelang – tussen alle andere belangen – een volwaardige rol te laten spelen. Uiteindelijk leidt de m.e.r.-procedure tot een Milieueffectrapport (MER). Dit dient als (verplichte) bijlage bij het desbetreffende besluit te worden gevoegd en in dit besluit moet worden beargumenteerd hoe met de uitkomsten uit het MER is omgegaan.

Bij het Waterfront-zuid is sprake van zeker één, maar mogelijkwerwijs drie activiteiten, waarvoor bij besluitvorming de m.e.r.-procedure doorlopen moet worden:

- de verplaatsing van de bestaande jachthaven van 450 ligplaatsen naar het uiterste noorden van het plangebied, dat wordt gekarakteriseerd als een gevoelig gebied. Deze activiteit is zeker m.e.r.-plichtig; de m.e.r. is gekoppeld aan het bestemmingsplan;
- het realiseren van een (complex aan) vrijetijdsvoorzieningen (deze activiteit is zeker, maar de m.e.r.-plicht is onduidelijk, omdat dit onderdeel tot nu toe onvoldoende is uitgewerkt om te kunnen beoordelen of de drempel voor de m.e.r.-beoordelingsplicht van 250.000 bezoekers wordt gehaald; de m.e.r. is gekoppeld aan het bestemmingsplan);
- het storten van bij bodemsanering vrijkomende, met asbest verontreinigde, grond. Deze activiteit is onzeker, omdat onduidelijk is of deze wijze van verwerking de voorkeur krijgt; M.e.r.-plichtige besluiten bij het oprichten van een inrichting voor het storten van gevaarlijke afvalstoffen, zijn die besluiten waarop de afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht en afdeling 13.2 van de Wet milieubeheer van toepassing is. In deze situatie betreft dit het besluit op de aanvraag ten behoeve van de vergunning Wet milieubeheer en het besluit op de aanvraag ten behoeve van de vergunning Wet verontreiniging oppervlaktewateren als effecten op het oppervlaktewater te verwachten zijn.

De procedure waarbinnen het MER wordt opgesteld, is vastgelegd in de Wet milieubeheer. In bijlage 1 en 2 zijn schema's opgenomen van de m.e.r.-procedure, die in het kader van een bestemmingsplan en een Wm-vergunningaanvraag voor het storten van gevaarlijk afval worden opgesteld.

Stappen in de procedure

De m.e.r.-procedure bestaat uit twee fasen:

- de richtlijnenfase;
- de m.e.r.-fase.

Deze startnotitie wordt geschreven binnen de richtlijnenfase. De startnotitie is vooral bedoeld om belangstellenden en betrokkenen, wettelijke adviseurs en de Commissie voor de m.e.r. te informeren over het initiatief voor een of meerdere m.e.r.-plichtige activiteiten.

Leeswijzer

De eerste drie hoofdstukken van de startnotitie geven het kader van de ontwikkeling van het Waterfront-zuid weer. In dit eerste hoofdstuk gaan wij in op de aanleiding en doelstelling van het Waterfront-zuid en beschrijven wij de relatie met de m.e.r.-procedure. De procedure zelf wordt in paragraaf 1.3 nader toegelicht. Hoofdstuk 2 geeft een korte toelichting (van de voorgeschiedenis) van de voorgenomen activiteit en het proces dat heeft geleid tot de huidige afbakening van de voorgenomen activiteit. Het beleidskader wordt in hoofdstuk 3 weergegeven.

Hoofdstukken 4-7 geven het kader voor de m.e.r.-procedure weer. Hoofdstuk 4 benoemt de m.e.r.-plichtige activiteiten en gaat in op de ruimte die er is voor het maken van alternatieven. De huidige situatie en autonome ontwikkeling worden in hoofdstuk 5 beschreven en hoofdstuk 6 gaat in op de te verwachten effecten van de m.e.r.-plichtige activiteiten. Tenslotte geeft hoofdstuk 7 de insteek van de m.e.r.-procedure weer.

1.2 Aanleiding en doelstelling

Aanleiding

Het Waterfront van Harderwijk is door zijn strategische ligging van groot belang voor de stad en de regio. Vele economische activiteiten hebben zich langs het water van Harderwijk ontplooid. Deze relatie tussen Harderwijk en het water is echter in de loop der jaren verstoord en de van oorsprong positieve economische activiteiten veroorzaken negatieve effecten. Als geheel is het Waterfront in een (economisch) negatieve neerwaartse spiraal geraakt. In het Waterfront ontbreekt het aan ruimtelijke kwaliteit en herkenbaarheid. De volgende belangrijkste knelpunten zijn in het Waterfront onderscheiden:

- de parkeeroverlast die mede veroorzaakt wordt door de bezoekers van het Dolfinarium;
- de milieuproblematiek van de industriegebieden in Waterfront-zuid en de veroudering er van;
- de lage ruimtelijke kwaliteit stadsrand-centrum welke leidt tot lage leefbaarheid.

Deze knelpunten worden hieronder nader toegelicht.

Door de groei van het aantal bezoekers aan het Dolfinarium is de parkeerdruk op het plangebied enorm toegenomen. Zeker in het hoogseizoen is de parkeeroverlast voor de gemeente ontoelaatbaar en al geruime tijd onderwerp van studie naar alternatieven. In eerste instantie is gedacht aan een transferium, later is de gedachte ontstaan om voor Waterfront-zuid een geïntegreerd stedenbouwkundig plan te maken waarin zowel parkeren, wonen, als ontspannen een plaats krijgen.

De industriegebieden ten zuiden van de N302 liggen direct naast woongebieden en het centrum van Harderwijk. De aanscherping van de milieuregelgeving gedurende de afgelopen decennia maakt deze combinatie inmiddels problematisch. Door deze ligging naast gevoelige gebieden kan de industrie niet uitbreiden omdat ze dan teveel overlast zou veroorzaken. Investerings blijven daarmee uit, en daarmee is de toekomst van de industrie in het plangebied onzeker. Een van de gevolgen van deze onzekere toekomst is dat het bedrijventerrein verpaupert. Anderzijds is in het gebied sprake van milieuproblemen door bedrijvigheid in het verleden. Bodemverontreiniging is daarvan het meest nadrukkelijke voorbeeld. Ter plaatse van het schiereiland is sprake van uitgebreide en naar verwachting ernstige verontreiniging met asbest. Andere, kleinere verontreinigingen zijn niet uitgesloten. Vanuit de binnenstad verplaatst zich daarnaast een omvangrijke verontreiniging van oplosmiddelen met het grondwater in de richting van het plangebied.

Doelstelling van het plan

Door de industriegebieden Haven en Flevoweg te herontwikkelen tot woon- en ontspanningsgebieden worden de woonkwaliteit en leefbaarheid van het gebied zelf, de aanpalende woongebieden en het stadscentrum enorm verbeterd. Daarmee ontstaat de mogelijkheid om Harderwijk weer aan het water te leggen en de boulevard te herontwikkelen. Dit betekent een impuls voor toeristisch-recreatieve sector van Harderwijk.

Met de ontwikkeling van een nieuw en aantrekkelijk Waterfront wil Harderwijk vorm en inhoud geven aan vernieuwing waarmee een antwoord gegeven wordt op de eerdergenoemde problemen. De belangrijkste doelen van de herstructurering van het Waterfront-zuid zijn:

- versterken van de stedelijke en de regionale economie;
- totstandbrengen van een hoogwaardige relatie tussen het water van het Wolderwijd, respectievelijk het Veluwemeer en de stad.

Deze doelstellingen zijn uitgewerkt in een programma voor het gehele Waterfront-project. De belangrijkste punten voor het Waterfront-zuid hieruit zijn:

- het verplaatsen van de parkeergelegenheid voor toeristisch parkeren naar locaties nabij de N302;
- ter verbetering van het woon- en leefmilieu dient het industrieterrein Haven een nieuwe functie te krijgen, namelijk de functie wonen;
- het realiseren van een goed woon-, leef- en verblijfmilieu, ondermeer qua voorzieningen.

1.3 M.e.r.-procedures, afstemming en inspraak

Algemeen

Initiatiefnemer en bevoegd gezag bestemmingsplan

In dit m.e.r. is de gemeente Harderwijk (College van B&W) de initiatiefnemer voor de opstelling van het bestemmingsplan Waterfront-zuid. De initiatiefnemer heeft het opstellen van de startnotitie verzorgd en zal later het MER op laten stellen.

De gemeenteraad van Harderwijk zal over het bestemmingsplan besluiten en is daarmee het bevoegde gezag. Het bevoegde gezag brengt de startnotitie ter inspraak, stelt richtlijnen voor het MER vast, toetst of het opgestelde MER aan de richtlijnen voldoet en brengt het MER vervolgens ook in de inspraak.

Initiatiefnemer en bevoegd gezag Wm- en Wvo-vergunning ten behoeve van de inrichting voor het storten van gevaarlijk afval

Ook voor de aanvraag van de Wm- en Wvo-vergunning voor de inrichting voor het storten van gevaarlijk afval is de gemeente Harderwijk (College van B&W) initiatiefnemer.

Achtereenvolgens de Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat zijn het bevoegde gezag.

De taken die de initiatiefnemer en het bevoegde gezag hebben bij de aanvraag van de Wm- en Wvo-vergunning zijn dezelfde als bij de m.e.r. behorende bij het bestemmingsplan.

Richtlijnenfase

Inspreek en advies

Nu de startnotitie bekendgemaakt is, heeft iedereen in het kader van de inspraak de mogelijkheid om aan te geven welke onderwerpen naar zijn/haar mening in het MER aan de orde moeten komen. De inspraaktermijn die hiervoor staat, is minimaal vier weken.

Tijdens deze periode vraagt het bevoegde gezag ook aan de Commissie voor de m.e.r. en andere wettelijke adviseurs advies over de inhoud van het op te stellen MER.

Inspreekreacties kunnen aan het bevoegde gezag toegestuurd worden. Echter, voor deze m.e.r.-procedure zijn er drie mogelijke bevoegde gezagen, namelijk de provincie, de gemeente en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

Besloten is dat de gemeente Harderwijk verantwoordelijk is voor de onderlinge coördinatie. U kunt dan ook uw inspraakreacties aan de gemeente Harderwijk toesturen.

Het postadres is:

Gemeente Harderwijk

O.v.v. inspraakreactie startnotitie m.e.r. Waterfront-zuid

Postbus149

3840 AC HARDERWIJK

Richtlijnen

Op basis van de startnotitie, het advies van de Commissie voor de m.e.r., de overige adviezen en de inspraakreacties stelt het bevoegde gezag richtlijnen vast waaraan het MER moet voldoen. Deze richtlijnen geven aan welke vragen in het MER moeten worden beantwoord.

Opstelling MER

De initiatiefnemer verzorgt in deze fase de opstelling van het MER conform de richtlijnen. In het MER wordt ingegaan op de (beleids)achtergronden van het initiatief, beschouwde alternatieven voor de uitwerking van het initiatief en de te verwachten milieueffecten in vergelijking met de normale (autonome) ontwikkeling van het gebied.

Het voorontwerpbestemmingsplan dient rekening te houden met de resultaten van de m.e.r.. In het bestemmingsplan wordt gemotiveerd welke rol het MER heeft gespeeld in de uitwerking. Dit geldt ook voor de aanvraag voor de Wm-vergunning voor het storten van gevaarlijk afval in het overloopgebied (mits deze variant gekozen wordt).

Aanvaarding MER

Nadat de initiatiefnemer het MER heeft aangeboden aan het bevoegde gezag, toetst deze op hoofdlijnen of het MER voldoet aan de richtlijnen: bevat het MER voldoende antwoord op alle vragen? Als het bevoegde gezag positief oordeelt, aanvaardt ze het MER als basis voor verdere besluitvorming.

Inspreek op het MER

Na de aanvaarding brengt het bevoegde gezag het MER samen met het voorontwerpbestemmingsplan in de inspraak door ze ter visie te leggen en een inspraakavond te organiseren. Tevens vraagt het bevoegde gezag advies over het MER aan de Commissie voor de m.e.r. en de wettelijke adviseurs.

De inspraakprocedure op het MER zoals die geldt voor het voorontwerpbestemmingsplan is ook voor de aanvraag van de Wm-vergunning van toepassing.

1.4 Waar gaat het in deze m.e.r.-procedure om?

Integrale aanpak

De m.e.r.-procedures die voor het bestemmingsplan en mogelijk ook voor het aanvragen van de Wm-vergunning doorlopen moet worden, worden geïntegreerd. Hiervoor is gekozen omdat de keuzes over het bestemmingsplan en de Wm-vergunning nauw aan elkaar verbonden zijn. De Wm-vergunning kan namelijk niet los gezien worden van de ruimtelijke plannen die in het bestemmingsplan Waterfront-zuid worden vastgelegd, en de Wm-vergunning geeft weer ruimtelijke mogelijkheden binnen het bestemmingsplan.

Daarnaast worden in de m.e.r.-procedure andere milieutoetsen, die voor het gehele plan moeten worden uitgevoerd, opgenomen. Hierbij denken wij onder andere aan de watertoets, de toets op de Vogel- en Habitatrichtlijn (flora- en faunawet) de relatie met de CKW-verontreiniging² buiten het plangebied. Bij het uitvoeren van deze milieutoetsen wordt de m.e.r.-systematiek toegepast waardoor een integrale milieutoets in het MER mogelijk wordt.

M.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteiten

Op grond van het Besluit m.e.r. zijn de volgende activiteiten (mogelijk ook) m.e.r.(beoordelings)-plichtig.

² CKW: chloorhoudende koolwaterstoffen. CKW-verontreinigingen worden bijvoorbeeld veroorzaakt door chemische wasserijen.

Jachthaven

Het besluit tot de aanleg van een jachthaven (bestemmingsplan) is m.e.r.-plichtig³ in alle gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een jachthaven met 500 ligplaatsen meer, of, 250 ligplaatsen of meer in gevoelig⁴ gebied. De nieuwe locatie van de jachthaven ligt buiten het Vogelrichtlijngebied Wolderwijd maar, deels in gevoelig gebied (Bruto Ecologische Hoofdstructuur⁵). Aangezien de jachthaven meer dan 250 ligplaatsen krijgt (450) is dit onderdeel van het Waterfront m.e.r.-plichtig.

Leisure

De m.e.r.-plicht⁶ (gekoppeld aan bestemmingsplan) geldt voor leisure-activiteiten wanneer de activiteit of een combinatie van activiteiten:

- betrekking heeft op een voorziening die 500.000 bezoekers of meer aantrekt;
- een oppervlakte beslaat van 50 ha of meer;
- een oppervlakte beslaat van 20 ha of meer in een gevoelig gebied.

De leisure-activiteit of combinatie daarvan, is m.e.r.-beoordelingsplichtig⁷ in geval van

- 250.000 bezoekers of meer;
- een oppervlakte van 25 ha of meer;
- een oppervlakte van 10 ha of meer liggend in gevoelig gebied.

Op dit moment is niet duidelijk hoeveel bezoekers er door het nieuwe leisure-activiteiten aangetrokken worden. Mocht tijdens de verdere planontwikkeling blijken dat de ontwikkeling van de leisure m.e.r.-beoordelingsplichtig is, dan nemen wij dit mee binnen de verdere m.e.r.-procedure voor het Waterfront-zuid.

Inrichting voor het storten van gevaarlijk afval

Zoals eerder in dit hoofdstuk is aangegeven, is nog niet bekend welke wijze van verwerking van gekozen zal worden om de bestaande asbestverontreiniging aan te pakken. Indien gekozen wordt het asbest in het overloopterrein te storten, is het besluit tot oprichting van een inrichting voor het storten van asbest m.e.r.-plichtig. Het MER moet dan ook tezamen met de vergunningsaanvraag ingediend worden.

Plangebied

In bijlage 4 staat het plangebied van de ontwikkeling van Waterfront-zuid. Voor de m.e.r. is het gebied dat te zijner tijd in het bestemmingsplan valt de basis, maar het gebied daar juist buiten kan ook relevant zijn voor het MER (zie pagina 14). Het plangebied wordt begrensd door:

- het Dolfinarium;
- de buitenste rand van de binnenstad;
- Burgermeester de Meesterstraat;
- N302;
- Wolderwijd.

In het plangebied zijn twee bedrijventerreinen aanwezig, een jachthaven en parkeerplaatsen (voor het Dolfinarium) aanwezig. Het gebied wordt grotendeels ontsloten via de Burgermeester de Meesterlaan.

³ Besluit M.e.r., C-lijst 10.3.

⁴ Het nieuwe m.e.r.-besluit heeft als omschrijving: in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een voorziening of een combinatie van voorzieningen.....in gevoelig gebied.

⁵ In het Structuurschema Groene Ruimte is de Bruto Ecologische hoofdstructuur (EHS) vastgelegd. Op provinciaal niveau wordt de Netto EHS ter zijner tijd concreet aangegeven.

⁶ Besluit M.e.r., C-lijst 10.1.

⁷ Besluit M.e.r., D-lijst 10.1.

Studiegebied

De omgeving van het Waterfront-zuid (bijlage 5) bestaat uit het historische centrum, woongebieden, het Wolderwijd en het bedrijventerrein/industriegebied ten noorden van de N302.

Voor Waterfront-noord is een nieuw bestemmingsplan in procedure. Dit betekent dat de uitbreiding van de bestaande Lorentzhaven in het Veluwemeer, en de natuur- en watercompensatie (voor de onderdelen van het bestemmingsplan Waterfront-noord) planologisch vastgelegd worden. Omdat deze planologische vastlegging plaatsvindt vooruitlopend op de bestemmingsplanprocedure van Waterfront-zuid wordt dit in de m.e.r.-procedure als onderdeel van de autonome ontwikkeling gezien.⁸

Wat betreft de woongebieden en het historische centrum verandert er weinig tot niets in de autonome ontwikkeling.

⁸ In het proces van planvorming van het Waterfront zijn tussen de betrokken overheden diverse afspraken gemaakt. De landaanwinning die in Waterfront-noord gerealiseerd wordt, is direct gekoppeld aan de ontwikkeling van Waterfront-zuid. De ruimte die deze landaanwinning inneemt in het Veluwemeer wordt elders gecompenseerd.

2 Project en projectomgeving

2.1 Voorgenomen activiteit

De gemeente Harderwijk wil de bestaande parkeer- en milieuproblematiek oplossen en de omgevingskwaliteit van het gebied, mede in relatie tot de historische binnenstad en het Dolfinarium verbeteren. De invulling bestaat uit:

- parkeervoorzieningen met in totaal 4.100 plaatsen voor het Dolfinarium, de binnenstad en de nieuwe leisurevoorzieningen;
- verplaatsing van de aanwezige bedrijven;
- verplaatsing van de jachthaven;
- sanering van de asbestverontreiniging;
- bouw van 1.600-1.700 woningen in het Waterfront-zuid.

Figuur 2.1 Stedenbouwkundig ontwerp voor het zuidelijk Waterfront.

Tijdens het opstellen van het Masterplan zijn vele varianten bedacht, bediscussieerd en uitgewerkt. Vooral met de positionering van de verschillende functies ten opzichte van elkaar in het Waterfront-zuid is gevarieerd. De gemeente Harderwijk wilde een goed integraal plan voor het Waterfront maken, waar bij de afweging over de positionering van de functies ook het milieubelang is meegenomen. De informatie uit het rapport Meest Milieuvriendelijke Alternatief [Tauw 2002b], waarin de verschillende opties en hun milieueffecten inzichtelijk zijn gemaakt, is in deze afweging het uitgangspunt geweest. In de context van de afweging van alle belangen heeft het milieubelang een volwaardige plaats gehad.

Parkeren

Belangrijke criteria voor de parkeervoorzieningen waren voldoende ruimte, een goede ligging ten opzichte van de binnenstad en het Dolfinarium, een optimale bereikbaarheid vanaf het regionale hoofdwegennet en een zo gering mogelijk belasting van het lokale wegennet. Op basis van deze criteria bleken alleen de locaties ten weerszijden van de N302, bij het Wolderwijd en het Veluwemeer, goede perspectieven te bieden. Vervolgens is de inpasbaarheid (bodem, water, landschap en ecologie) van parkeren op deze locaties onderzocht. Op basis hiervan is geconcludeerd dat een locatie ten zuidwesten van de N302 te prefereren is. Van deze parkeerplaatsen kunnen zowel de bezoekers aan het Dolfinarium als aan de overige leisure-activiteiten gebruik maken.

Op hoogtijdagen wordt voor met name de bezoekers aan het Dolfinarium het overloopterrein (het gebied ten noorden van de N302, zie figuur 2.1) gebruikt als parkeerterrein.

Jachthaven

De jachthaven is deels gelegen in de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur. De plangrens is het resultaat van een stedenbouwkundige opgave, waarin de bestaande problemen van het Waterfront worden opgelost. Streven was een uitwerking waarbij intensief ruimtegebruik een van de uitgangspunten was.

In eerdere stedenbouwkundige ontwerpen was op deze locatie een groot aantal woningen gepland. Op basis van de te verwachten milieueffecten is er voor gekozen om de jachthaven deels in de EHS te plaatsen, en niet de woningen, parkeerplaatsen of andere leisure-activiteiten. Deze brengen namelijk meer negatieve effecten met zich mee dan de jachthaven [Tauw, 2002a]. De locatie van de jachthaven staat dan ook in de verdere m.e.r.-procedure niet meer ter discussie. Wel kijken wij naar mogelijke alternatieven voor de inrichting van de jachthaven.

Leisure

Het Waterfront-zuid krijgt een waterboulevard met kleine leisure-activiteiten en detailhandel. Daarnaast wordt bekeken in hoeverre het mogelijk is om een publiekstrekker in het gebied te krijgen. Gedacht wordt aan een museum, theater, bioscoop en/of bowling-amusementcentrum. Het aantal bezoekers dat gebruik gaat maken van deze voorzieningen is nog niet bekend. Kortom: de leisure-activiteiten voor Waterfront-zuid moeten nog een concrete invulling krijgen.

In het geval dat alleen ondersteunende leisure voor het Dolfinarium in het Waterfront-zuid gerealiseerd wordt, is deze leisure in onze optiek niet m.e.r.(beoordelings)-plichtig. Zij heeft tot primair doel de omstandigheden rond het Dolfinarium te optimaliseren en leidt niet tot een toename in de bezoekers.

Wanneer één of een combinatie van deze publiekstrekkers minimaal 200.000-300.000 bezoekers aantrekt, beschouwen wij deze ontwikkeling in combinatie met de ondersteunende leisure-activiteiten als m.e.r.-plichtig (mede gelet op het nieuwe m.e.r.-besluit).

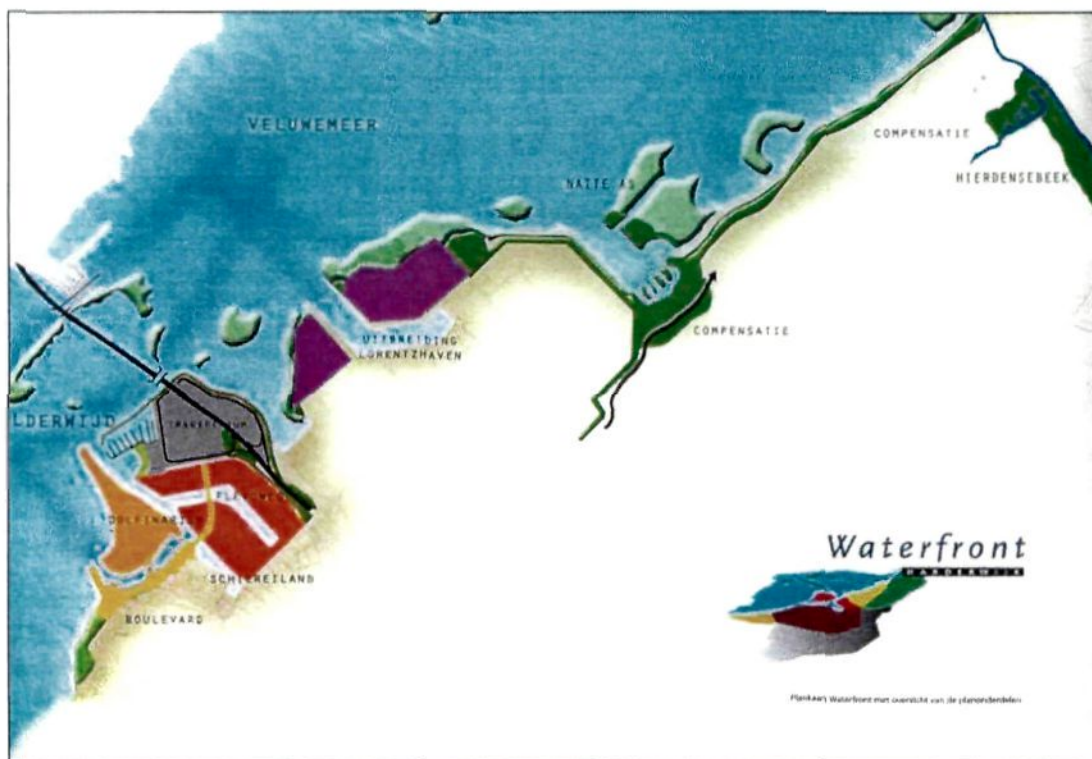
Verwerking vrijkomende asbestverontreiniging

Zoals aangegeven is in het plangebied onder anderen een asbestverontreiniging aanwezig en wel ter plaatse van de geplande woningbouw en de belangrijkste parkeergarages. Onderdeel van de voorgenomen activiteit is dan ook deze verontreiniging op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze te verwijderen of te isoleren, met het vigerende beleid als uitgangspunt. Voor de uitkomende verontreinigde grond moet nog een bestemming worden vastgesteld. Afhankelijk van de aard en variaties in de ernst van de verontreiniging zijn momenteel (al dan niet in combinatie) in beeld: afvoer naar een verwerkingsinrichting of stortplaats, storten binnen het plangebied of de directe omgeving daarvan, of op een innovatieve wijze hergebruiken. Juist buiten het plangebied is het zandpakket onder het overloopterrein in beeld als eventuele stortlocatie voor verontreinigde grond.

2.2 Kader en projectomgeving

Achtergrond en kaders vanuit de Masterplan ontwikkeling

De gemeente Harderwijk werkt al vanaf 1996 aan concrete herstructureringsplannen voor haar kustzone. Dit heeft via een Ontwikkelingsvisie en bestuurlijk overleg geleid tot het opstellen van het Strategische Plan dat in december 2000 door de gemeenteraad is vastgesteld. In dit plan is een integraal herontwikkelingsvoorstel uitgewerkt voor het totale oevergebied langs het Wolderwijd en het Veluwemeer, tussen de Stille Wei bij het historische centrum van Harderwijk en de Hierdensebeek (zie figuur 2.2).

Figuur 2.2 Herontwikkelingsvoorstel Strategisch Plan (2000).

Na vaststelling van het Strategische Plan is de gemeente begonnen met de uitwerking ervan tot een Masterplan [Van Eldonk, 2003]. Daarbij is, vanwege de verschillen in complexiteit van planvorming en noodzakelijke fasering, geografisch onderscheid gemaakt tussen het gebied ten zuiden van de N302 (Waterfront-zuid) en gebied ten noorden daarvan.

Voor het gebied ten noorden van de N302 is inmiddels de bestemmingsplanprocedure gestart. In het bestemmingsplan Waterfront-noord wordt het overloopterrein, de ontwikkeling van Lorentzhaven en de natuur- en waterontwikkeling vastgelegd. Indien het bestemmingsplan onherroepelijk is goedgekeurd, kan begonnen worden met het verplaatsen van bedrijven naar de uitbreiding van Lorentzhaven.

In het Masterplan is voor Waterfront-zuid een stedenbouwkundig ontwerp opgesteld. Dit ontwerp is het resultaat van intensieve ontwerpssessies en overleggen met alle betrokkenen¹⁵ op basis van de randvoorwaarden en uitgangspunten zoals die voor het opstellen van het Masterplan waren geformuleerd.

Om het milieubelang een volwaardige rol mee te laten spelen bij het opstellen van het Masterplan, is een wateradvies conform de watertoetssystematiek uitgebracht door de waterbeheerders, is een milieunotitie ingebracht waarin een Meest Milieuvriendelijk Alternatief is gepresenteerd, en is een kadernotitie duurzame stedenbouw opgesteld voor het plangebied. De resultaten van de onderzoeken zijn meegenomen binnen de ontwerpssessies.

Verdere planvorming

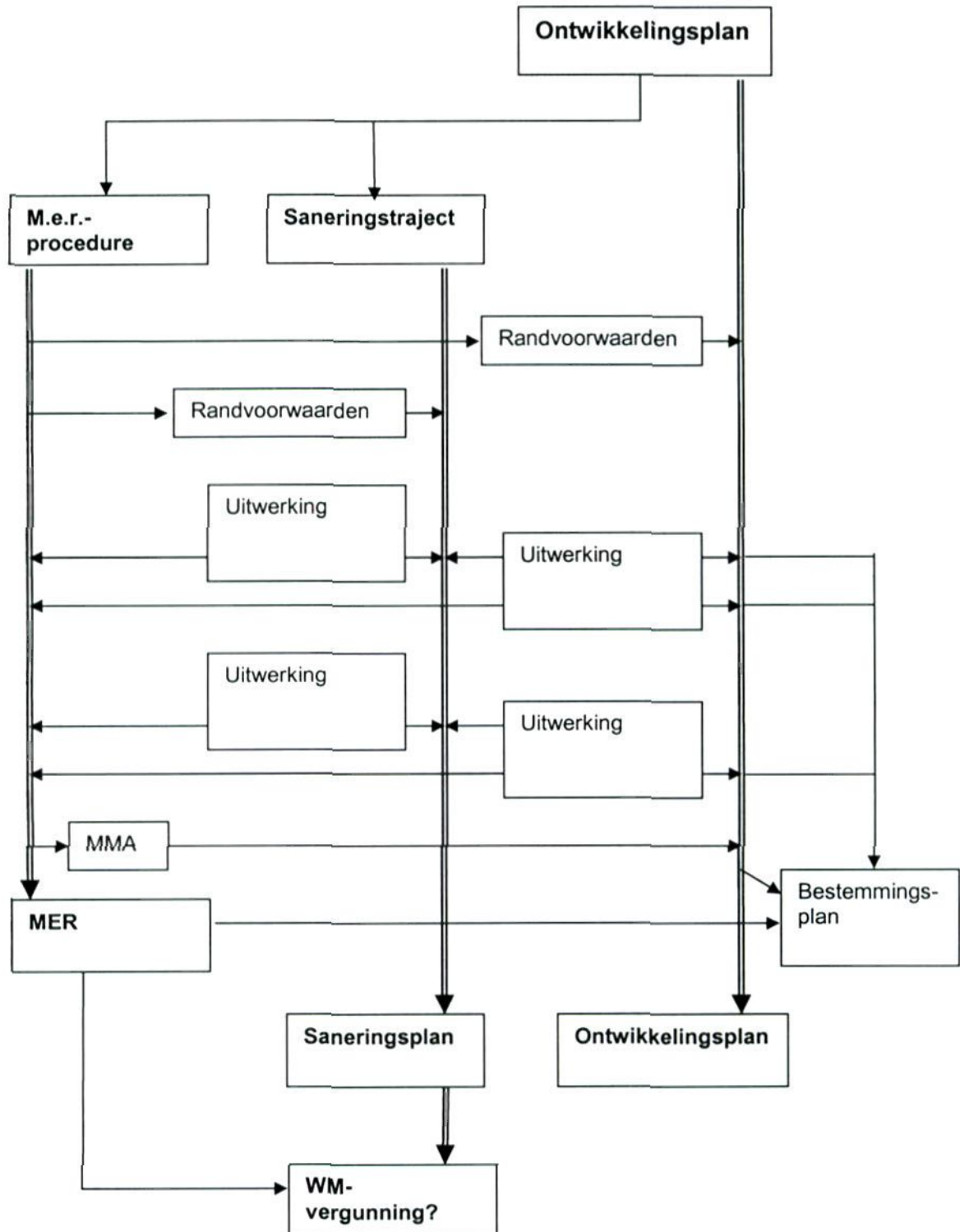
De gemeente Harderwijk werkt het Masterplan Waterfront-zuid momenteel uit tot een Ontwikkelingsplan. In het Ontwikkelingsplan wordt onder andere ingegaan op de uitvoering, fasering, financiering en ontwerp. Als volgende stap in het proces zal het bestemmingsplan en het voorstel voor uitvoering van de bodemsanering, het zogenaamde saneringsplan, worden uitgewerkt. Het bestemmingsplan legt de ruimtelijke ontwikkeling vast. In het saneringsplan wordt aangegeven hoe de asbest en andere verontreinigingen op een milieuhygiënisch en kostentechnisch verantwoorde wijze kunnen worden aangepakt.

Besloten is om de m.e.r.-procedure dragend te laten zijn voor een integrale inbreng van het milieubelang in het Ontwikkelingsplan. Dit betekent dat het milieubelang vanuit de m.e.r.-procedure randvoorwaarden stelt aan het opstellen van het Ontwikkelingsplan en de beoordelings- en afwegingscriteria aanlevert voor het saneringsonderzoek en het resulterende saneringsplan. Deze worden binnen het Ontwikkelingsplan afgewogen tegen bijvoorbeeld maatschappelijke en stedenbouwkundige belangen. De keuzes die in het Ontwikkelingsplan, in het saneringsplan en eventueel andere deelplannen worden gemaakt, worden in het MER vanuit het milieubelang beoordeeld.

Het Ontwikkelingsplan wordt volgens de planning in 2005 gepresenteerd. De m.e.r.-procedure is medio juni 2006, tegelijkertijd met het bestemmingsplan¹⁶, afgerond. Door een zorgvuldige afstemming tussen de beide sporen kan geanticipeerd worden op de resultaten uit het MER en kunnen keuzes uit het ontwikkelingsplan in het MER specifiek vanuit het milieubelang worden afgewogen.

¹⁵ De betrokken bij de ontwerpssessies zijn de relevante afdelingen gemeente Harderwijk, provincie Gelderland, Dolfinarium, marktpartijen, stedenbouwkundigen, milieuadviseurs, etc..

¹⁶ De gemeente Harderwijk heeft voorkeursrecht op de bedrijventerreinen in het Waterfront-zuid gevestigd. Om dit te kunnen bestendigen moet de gemeente medio juni 2006 het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage leggen.

Figuur 2.3 Weergave projectomgeving.

3 Beleidskader

3.1 Algemeen

De ontwikkeling van het Waterfront-zuid heeft rekening te houden met het bestaande Europese, nationale, provinciale en gemeentelijke beleid. Een samenvatting van hieruit volgende relevante aspecten is gegeven in tabel 3.1. Een uitgebreide beschrijving is opgenomen in bijlage 6. Veel beleid (voornamelijk provinciaal beleid) verandert in de periode tussen het uitkomen van de startnotitie en het definitief maken van het MER. In het MER wordt natuurlijk rekening gehouden met het dan geldende beleid.

Tabel 3.1 Beleidskader.

Niveau	Nota's/plannen	Doel document in relatie tot plan	Van belang voor dit MER
Europees	Europese Habitat- en Vogelrichtlijn	Aanwijzen en beschermen van gebieden die van groot belang zijn voor het in stand houden van de vogelstand en andere dieren met hun leefomgeving	Delven van het Wolderwijd en het Veluwemeer zijn aangemeld/aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn
	Europese Kaderrichtlijn Water	Biedt instrumentarium voor bescherming oppervlaktewater en grondwater, in kwalitatief en kwantitatief opzicht	
Rijk	VINEX/vijfde nota Ruimtelijke Ordening (vijfde Nota) / nota Ruimte	Aangeven van (on)mogelijke ruimtelijke ontwikkelingsrichtlijnen voor een langere termijn bijvoorbeeld met betrekking tot de veiligheid van het IJsselmeergebied. <i>Buitendijkse ontwikkelingen zijn onder, met name genoemde, waterstaatkundige voorwaarden toegestaan en dienen gepaard te gaan met groen-blauwe investeringen</i>	Geen aantasting waterbergend vermogen is een randvoorwaarde voor Harderwijk. Versterking Waterfronten en intensivering, transformering en combineren van functies sluiten aan op de plannen van Harderwijk
	Structuurschema Groene Ruimte (II)	Wijst groene gebieden (Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) aan waar rekening mee gehouden moet worden bij ontwikkelingen	Delen van het plangebied zijn in de EHS gelegen
	Waterbeheer in de 21 ^{ste} eeuw	Geeft uitgangspunten voor waterbeleid in de 21 ^{ste} eeuw in relatie tot ruimtelijke ontwikkeling	Voor het plangebied biedt het uitgangspunten voor de watertoets en aandacht voor de benodigde bergingscapaciteit
	Vierde nota Waterhuishouding	Geeft uitgangspunten en richting aan op het gebied van waterkwaliteit en kwantiteit	Achtergronddocument voor het aspect waterkwaliteit
	Landelijke Afvalbeheerplan (LAP)	In de sectorplannen wordt het beleid voor de betreffende afvalstof beschreven. In de capaciteitsplannen staat de capaciteitsplanning voor verbranden en storten van afval beschreven	Het LAP vormt het toetsingskader voor het verlenen van alle vergunningen op grond van de Wet milieubeheer en het uitgangspunt voor provinciaal en gemeentelijk beleid
	Nota Belvedere	Aanwijzen en beschermen van gebieden die een grote cultuurhistorische waarde hebben	De oude binnenstad van Harderwijk is aangewezen als Belvedere-gebied
Provincie/ Regio	Streekplan Gelderland	Aangeven van (on)mogelijke ruimtelijke ontwikkelingsrichtlijnen van de provincie Gelderland voor de (middel)langere termijn	Waterfront wordt genoemd als ontwikkeling
	Waterhuishoudingsplan Gelderland		Aandacht voor de waternatuur in de Hierdense Beek en omgeving en de kwelafhankelijke land- en waternatuur in het kustgebied
	Integrale visie IJsselmeergebied 2030	Een koers op hoofdlijnen gericht op een duurzame ontwikkeling van het IJsselmeergebied	

Niveau	Nota's/plannen	Doel document in relatie tot plan	Van belang voor dit MER
	Integraal Waterbeheersplan	Waterschap Veluwe geeft aan hoe ze haar taken de komende jaren uit gaat voeren	Het kustgebied Harderwijk en Hierden aangewezen als gebied met 'water voor landbouw en kwelafhankelijke land- en waternatuur' en heeft een belangrijke functie voor migratie van vissen en weidevogels
	Stroomgebiedsvisie Veluwe	In beeld brengen van de ruimte die nodig is voor de wateropgaven voorkomen van wateroverlast, bescherming van natte natuur, veiligstellen drinkwatervoorziening en voorkomen watertekort	Referentiekader voor de watertoets
	Integraal Inrichtingsplan Veluwe-Randmeren	Realiseren evenwicht tussen natuur en recreatie in de Veluwe-Randmeren	Waterfront is benoemd als lopend project
	Gelders milieuplan	Realiseren van de benodigde omgevingskwaliteit ten behoeve van natuurwaarden	Waterfront ligt in een deel van de benoemde actiegebieden
	Provinciaal Verkeer en Vervoersplan	Richt zich vooral op het terugdringen van het autoverkeer en het bevorderen van het fietsverkeer en het openbaar vervoer	Geeft aan dat er een Regionaal Overslag Centrum komt ter stimulering van vervoer via het water

3.2 Nog te nemen besluiten

Om het Waterfront-zuid te kunnen ontwikkelen moeten voor verschillende activiteiten vergunningen aangevraagd worden. Wij noemen hier een aantal van deze activiteiten zonder daarbij volledig te zijn:

- landaanwinning;
- grondwateronttrekking;
- ontgroningen;
- asbestsanering;
- bouwwerk;
- aanleg jachthaven.

4 M.e.r.-plichtige activiteiten en alternatieven

In hoofdstuk 1 zijn de verschillende m.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteiten benoemd. In dit hoofdstuk gaan wij in op de ruimte voor de mogelijke alternatieven voor de verschillende m.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteiten en op de wijze hoe deze ruimte benut gaat worden.

4.1 Jachthaven

In het zuidelijke deel van het Waterfront komen verschillende functies: leisure, jachthaven, woningen en parkeerplaatsen. In het Masterplan is er voor gekozen om de jachthaven langs (en deels in) het Ecologische verbindingszone te realiseren. Het argument hiervoor is dat de jachthaven veel minder uitstralingseffecten heeft van alle deelactiviteiten op het beschermde gebied.

De alternatieven richten zich op de inrichting van de jachthaven. Elementen die hierbij een rol spelen zijn de nautische veiligheid, verkeersontsluiting, parkeren bij de jachthaven, ligging aanlegplaatsen binnen de jachthaven, vormgeving strekdam, materiaal gebruik, energie etc..

4.2 Leisure

Een belangrijk onderdeel van het Waterfront-zuid is de ontwikkeling van leisure. In het Masterplan worden verschillende leisure-activiteiten benoemd die tot de opties behoren om te ontwikkelen in het Waterfront-zuid.

Hierbij is een onderscheid te maken tussen twee typen leisure:

1. Ondersteunende leisure voor het Dolfinarium.
2. Nieuwe publiekstrekker.

Voorlopig wordt uitgegaan van een m.e.r.-plicht voor de activiteit 'leisure' in het Masterplan. Mogelijke alternatieven voor het onderdeel leisure worden in samenspraak met de makers van het Ontwikkelingsplan opgesteld.

De alternatieven richten zich onder andere op de keuze van de aard van de leisurevoorzieningen, verdeling van het aantal bezoekers in het jaar en over de dag, de verkeersontsluiting, scheiding woon-werkverkeer en toeristisch verkeer, geluidsoverlast, en parkeren.

De alternatieven gaan uit van de randvoorwaarden die in het Masterplan vermeld worden. Een van die randvoorwaarden is bijvoorbeeld dat het lokaal verkeer gescheiden moet worden van het toeristische verkeer.

4.3 Het storten van bij bodemsanering vrijkomend gevaarlijk afval

In het plangebied is onder anderen een asbestverontreiniging aanwezig. Om het Waterfront-zuid te kunnen ontwikkelen, moet op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze met de aanwezige bodemverontreiniging omgegaan worden. In de context van de m.e.r.-procedure is met name de verwerking van de vrijkomende asbestverontreiniging van belang. Een van de opties om die verontreinigde grond te verwerken is het storten van dit gevaarlijke afval in het overloopgebied ten noorden van de N302. Omdat deze optie m.e.r.-plichtig is, wordt ook hiervoor de m.e.r.-procedure gestart. Andere opties die aan de orde zijn (en niet m.e.r.-plichtig zijn), zijn:

- de verontreiniging afvoeren;
- de verontreiniging isoleren en afdekken met een betonnen plaat;
- innovatieve wijze van hergebruiken, isoleren of afvoeren.

Het saneringsonderzoek loopt parallel met de m.e.r.-procedure. De afweging in het saneringsonderzoek zal worden aangevuld met m.e.r.-thema's. Hierdoor is het mogelijk de keuze voor een saneringsvariant in een breed milieukader te maken.

Indien de keuze wordt gemaakt het vrijkomende gevaarlijk afval in het overloopterrein te storten, zal in het MER beschreven worden op basis van welke milieuafwegingen deze keuze tot stand is gekomen. In deze beschrijving zal nader ingegaan worden op de samenhang met de ruimtelijke ontwikkeling van het Waterfront-zuid. De afweging heeft geen betrekking op de beste locatie voor een te realiseren stortinrichting, maar op de afweging van de verwerkingsmethode. Deze procedure voor de m.e.r. is dan ook geen locatie-m.e.r..

5 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

5.1 Algemeen

De huidige situatie van het plangebied wordt gekenmerkt door twee industriegebieden (Schiereiland en Flevoweg), het Dolfinarium, de Boulevard en de jachthaven (zie bijlage 3).

Industrieterreinen

Op het industrieterrein zijn verschillende typen bedrijven aanwezig, waaronder een aantal havengebonden bedrijven. Het functioneren van het industrieterrein Haven levert knelpunten op. Het havengebied is in de loop der tijd steeds dichterbij en in de stad komen te liggen. Dit leidt tot ongewenste menging van zwaar verkeer met ander verkeer (toeristisch-recreatief, woon-werk en langzaam verkeer). Dit zware verkeer veroorzaakt ook veel geluidsoverlast. Het industrieterrein is naast woongebieden gelegen, en mede door de toenemende aandacht voor leefkwaliteit en milieu ontstaan knelpunten. De aanwezige bedrijven veroorzaken namelijk geluid- en stankoverlast en wat betreft externe veiligheid zouden ook in de toekomst problemen kunnen ontstaan.

Dergelijke knelpunten hebben vooral een externe werking, maar worden nu niet meer geaccepteerd. Daarbij komt dat de huidige situatie voor de bedrijven eveneens een probleem is aangezien er geen enkele mogelijkheid aanwezig is voor verdere uitbreidingen. Dit geldt zowel fysiek gezien, als gezien de milieuhindercontouren.

Jachthaven

De jachthaven heeft op dit moment 450 ligplaatsen. Op dit moment is de Watersportvereniging Flevo huurder van de jachthaven. Nabij de jachthaven zijn enkele ondersteunende bedrijven aanwezig waaronder watersportgerelateerde scheepswerven en olie- en brandstofverkoop-punten.

In de autonome ontwikkeling blijft de situatie zoals die nu is. Er bestaan namelijk geen andere plannen voor de jachthaven dan die in het Masterplan Waterfront.

Dolfinarium

Het Dolfinarium is een grote attractie dat ongeveer één miljoen bezoekers per jaar aantrekt. De meeste bezoekers komen met de auto, een klein deel maakt gebruik van het openbaar vervoer. De verwachting is dat bij de huidige opzet in de toekomst het aantal bezoekers stijgt tot 1,2 miljoen bezoekers.

5.2 Bodem en water

Huidige situatie

Het oppervlaktewater van Waterfront-zuid staat in open verbinding met de randmeren. Binnen de kaders van het project Integrale Inrichting Veluwerandmeren en de stuurgroep BOVAR is onder andere gewerkt aan de bestrijding van bovenmatige algengroei. De waterkwaliteit in de randmeren is sterk verbeterd.

De (water)bodem in het Waterfront-zuid is op verschillende plaatsen sterk verontreinigd. Dit is mede veroorzaakt door bedrijven als Asbestona (inmiddels niet meer in het plangebied aanwezig) en de betoncentrale (Schiereiland).

De verontreiniging met de grootste impact is de asbestverontreiniging die op het Schiereiland en in de waterbodems er om heen aanwezig is. Daarnaast zijn in het gebied op een aantal plaatsen minerale olie en chemische verontreinigingen geconstateerd. De waterbodem onder het toekomstige overloopterrein is voor zover bekend niet verontreinigd.

In de omgeving (binnenstad) van Waterfront-zuid zijn twee CKW¹⁷-vlekken geconstateerd.

De huidige situatie van de (water)bodems zullen in het kader van het saneringsonderzoek verder uitgewerkt worden. In het MER wordt hiervan een samenvatting opgenomen.

Autonome ontwikkeling

In de autonome ontwikkeling zal de waterkwaliteit door de inspanningen van de waterkwaliteitsbeheerders verder verbeteren. De asbestverontreiniging onder het Schiereiland verdwijnt niet. Er zijn buiten de plannen omtrent het Waterfront geen plannen ontwikkeld om de asbest te verwijderen.

De pluimen afkomstig van de CKW-verontreiniging bevinden zich op dit moment aan de grens van het plangebied of verplaatsen zich daar naartoe. De precieze omvang en mate van mobiliteit van de pluimen is op dit moment niet bekend. Gezien de aard van de verontreiniging en de potentiële bedreiging voor het oppervlaktewater zal de CKW-verontreiniging op enig moment moeten worden aangepakt.

Overige verontreinigingen als bodemverontreiniging met minerale olie rond tanks zijn met name aanwezig op bestaande bedrijfsterreinen. Vooralsnog zijn er geen plannen deze verontreinigingen te saneren.

5.3 Ecologie en landschap

Waterplantenvegetatie

De waarde van vooral de relatief ondiepe delen van het Wolderwijd en het Veluwemeer voor waterplanten (fonteinkruiden, kranswieren) is hoog. De waarde wordt niet zozeer bepaald door de zeldzaamheid van de voorkomende soorten als wel door de omvang van de velden van deze soorten waterplanten en daarmee:

- hun betekenis voor de waterkwaliteit in het gebied;
- het belang voor de visfauna;
- het belang voor watervogels.

Fonteinkruid

Van de verschillende fonteinkruiden vormt vooral Doorgroeid fonteinkruid soms grote, aaneengesloten velden. Ook andere soorten komen echter in de randmeren voor, waaronder de Schedefonteinkruid, Tenger fonteinkruid en Zannichellia. De oppervlakte van het Doorgroeid fonteinkruid is de laatste vijf jaar in het Wolderwijd en Veluwemeer stabiel [Tauw 2003].

Kranswieren

Hoewel de vroeger zo talrijke Kranswieren in 1969 bijna geheel uit de randmeren waren verdwenen, zijn ze er vanaf halverwege de jaren tachtig weer meer aangetroffen. Sinds 1985 heeft weer spectaculaire groei van grote velden van vooral Brokkelig kransblad plaats in het Veluwemeer, sinds 1990 ook in het Wolderwijd en het Nuldernauw [van den Berg, 1999]. Ook andere soorten kranswieren komen in de randmeren voor, de precieze verhouding in de mate van voorkomen tussen de verschillende soorten is niet bekend.

Een deel van het Wolderwijd is aangemeld als Speciale beschermingszone in het kader van de Europese Habitatrichtlijn (zie kaart in bijlage 7).

¹⁷ *Gechloreerde Koolwaterstoffen.*

Watervogels

De waarde van vooral de relatief ondiepe delen van het Wolderwijd en het Veluwemeer (buiten de directe omgeving van het plangebied) voor watervogels is hoog en aanleiding geweest om aan deze gebieden de status van Speciale Beschermingszone toe te kennen. Het zuidwestelijk deel van het Veluwemeer heeft een betrekkelijk geringe waarde voor foeragerende watervogels, wat wordt veroorzaakt door de geringe waarde van dit gebied voor waterplanten. Dit deel van het Veluwemeer heeft echter vooral waarde als rustgebied voor watervogels, wat wordt veroorzaakt door de luwe ligging van het water.

Het deel van het Wolderwijd tussen de strekdam juist ten zuidwesten van de te verplaatsen jachthaven en de N302 is alleen tamelijk waardevol als rustplaats voor voornamelijk de Tafeleend.

De randmeren zijn van groot belang voor watervogels, vooral tijdens het winterseizoen. Dan verblijven in het gebied grote hoeveelheden van:

- kleine zwanen, die foerageren op de vegetatieve voortplantingsorgaantjes van de fonteinkruiden;
- krooneenden, die vooral op kranswieren foerageren en het Wolderwijd al langer gebruiken als rustplaats;
- kuif- en tafeleenden, die in het Wolderwijd rusten. Tafeleenden gebruiken ook het aangrenzende Veluwemeer als overwinteringsgebied/rustplaats;
- pijlstaarten, die het Veluwemeer gebruiken als overwinteringsgebied/ rustplaats;
- meerkoeten (idem).

De grote aantallen van bepaalde soorten watervogels overschrijdt in een aantal gevallen ruimschoots de zogenaamde 1% norm. Wanneer deze norm wordt overschreden verblijft in elk geval gedurende delen van een jaar tenminste 1% van de totale Noordwest-Europese populatie van een soort in het gebied (zie kaart in bijlage 7).

Tabel 5.1 Functies van de beide speciale beschermingszones voor vogels.

Functie	SBZ Wolderwijd	SBZ Veluwemeer
Broedgebied	niet van toepassing	- voor Grote karekiet (rietkragen)
Foerageergebied	- voor Kleine zwaan (fonteinkruiden, kranswieren; tevens drinkplaats); - voor Tafeleend en Meerkoet (fonteinkruiden, kranswieren); - voor Aalscholver, Fuut en Nonnetje (vissen).	- voor Kleine zwaan (fonteinkruiden, kranswieren); - voor Pijlstaart (fonteinkruiden, kranswieren); - voor Kuifeend (driehoeksmosselen); - voor Tafeleend en Meerkoet (fonteinkruiden, kranswieren, driehoeksmosselen); - voor Slobeend; - voor Aalscholver, Fuut, Nonnetje en Grote zaagbek (vissen, diepere delen).
Rustplaats	- voor Kuifeend en Smient (met name overdag); - voor Tafeleend (met name overdag); - voor Kleine zwaan (tevens slaapplek).	- voor Pijlstaart, Tafeleend en Meerkoet; - voor Aalscholver (eiland de Krooneend evenals hoogspanningsmast); - voor zwanen, ganzen en smienten (tevens drinkplaats).
Pleisterplaats	- voor Pijlstaart, Slobeend en Krakeend, met name langs de oevers van het oude land; de laatste komt tevens voor langs de dijken van Flevoland; - voor Grote zilvereiger, met name het noordelijk deel.	- voor Kleine zwaan een van de vijf belangrijkste pleisterplaatsen in Nederland.

Wanneer bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden in of nabij een Speciale Beschermingszone dan mogen zulke ontwikkelingen geen significante gevolgen hebben voor de avifaunistische waarden. Dit geldt dus met name de vogelsoorten die in die Speciale Beschermingszone kwalificerend zijn en (in mindere mate) ook de soorten waarvoor dit gebied eveneens waarde heeft.

Vissen

In de periode 1970-1995 zijn in of in de nabijheid van het plangebied vier verschillende vissoorten (Bermpje, Rivierdonderpad, Kleine en de Grote modderkruiper) aangetroffen die zijn beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet [de Nie, 1997].

Daarnaast zijn in het Wolderwijd vissoorten aanwezig die onderdeel uitmaken van de voedselketen van beschermde vogelsoorten. Het gaat om de vissoorten de Pos, Witvis en Spiering. Deze vissoorten zijn in de randmeren op veel plaatsen aangetroffen.

Driehoeksmossel

De waarde van het Wolderwijd voor driehoeksmosselen is relatief groot. De grootste dichtheden worden in het Wolderwijd aangetroffen op een diepte van 1 tot 2,5 meter. Echter in het uitgestrekte kranswielveld voor de kust bij Harderwijk werden geen Driehoeksmosselen aangetroffen.

De trend in het voorkomen van de Driehoeksmossel in het Wolderwijd is opwaarts. Tussen 1996 en 1998 was in het Wolderwijd sprake van een verviervoudiging van de gemiddelde dichtheid van Driehoeksmosselen. Een verdere opwaartse trend mag niet worden uitgesloten.

5.4 Verkeer en vervoer

Huidige situatie

De verkeersstructuur van Harderwijk wordt bepaald door de A28, N302 en N303. Deze wegen zorgen voor de ontsluiting van Harderwijk met de omliggende regio's. Voor het Waterfront is met name de N302 van belang. Het verkeer vanuit de omgeving gaat nu over de N302 en Burgermeester de Meesterstraat naar het industrieterrein Haven (Schiereiland en Flevoweg).

In de Milieueffectenstudie Jachthaven De Knar [Tauw, 2002a] zijn de intensiteiten van de N302 weergegeven. In het MER zullen deze gegevens geactualiseerd worden, maar geven voor dit moment een goed beeld van de huidige situatie en autonome ontwikkeling.

Tabel 5.2 Verkeersintensiteiten.

Peiljaar	Wegvak	Intensiteit in mvt./etmaal	Verkeersverdeling nachtperiode in %		
			LV	MV	ZV
1997	Newtonweg-De Meesterstraat	21.700	89	5	6
	De Meesterstraat-Harderwijk	19.400	78	10	12
2007	Newtonweg-De Meesterstraat	26.500	89	5	6
	De meesterstraat-Harderwijk	23.700	78	10	12

De jachthaven heeft een eigen uitgang naar de randmeren, dichtbij de 'hoge mast' vaarroute.

Autonome ontwikkeling

De vormgeving van de N302 volgt een eigen traject in zijn ontwerp en realisatie waarbij de verbindingen tussen de N302, de stad en het industrieterrein Haven in nauw overleg worden bekeken. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar een reconstructie van het gedeelte van de N302. Hierin wordt onder andere overwogen om dit deel van de N302 geheel vorm te geven als een 2x1 rijbaan met doelgroepstrook, waarbij de kruisingen met onder andere de Burgermeester de Meesterstraat mogelijk ongelijkvloers zullen worden uitgevoerd.

5.5 Archeologie en cultuurhistorie**Huidige situatie**

In het zuidoosten van het plangebied is een deel van de vestingwerken uit de Nieuwe tijd [RAAP, 2001] gevonden. Deel van de vesting bestaat uit een deel van de contrescarpmuur en is gevonden tijdens werkzaamheden in de haven. De waardering van deze archeologische waarde is waardevol. De hooilanden (Stille Wei en IJsbahn) vallen onder het beschermd stadsgezicht van Harderwijk. Op dit moment zijn de hooilanden in gebruik als parkeerplaats. Wat betreft de watergebieden, is de archeologische waarde verstoord. De archeologische waarden van het bebouwde gebied zijn niet bekend.

De oude binnenstad van Harderwijk is aangewezen als een Belverdere-stad. Dit betekent dat de cultuurhistorische waarde van deze binnenstad, met name door de historische stadsmuur, hoog worden geacht.

Autonome ontwikkeling

Wanneer de plannen voor het Waterfront geen doorgang vinden, verandert wat betreft de archeologische situatie weinig. Het ligt niet in de lijn der verwachtingen dat bedrijven in Waterfront-zuid uit gaan breiden of dat er los van de huidige plannen ontwikkelingen plaats zullen vinden.

5.6 Woon- en leefmilieu**Huidige situatie**

Het woon- en leefmilieu wordt in de huidige situatie bepaald door de milieuhindercontouren van de bedrijven in Lorentz, het industrieterrein Haven en door het Dolfinarium. Ook het verkeer over de N302 en Burgemeester de Meesterstraat veroorzaken (geluid-)knelpunten op het woon- en leefmilieu.

Autonome ontwikkeling

Het Dolfinarium heeft een geluidscontour die in de milieuvergunning is vastgelegd in de vorm van een afstand. In de autonome ontwikkeling blijft deze afstand gehandhaafd, en mag het Dolfinarium niet meer overlast veroorzaken op het woon- en leefmilieu. De bestaande situatie blijft dan ook in de toekomst gehandhaafd.

De bedrijven in het plangebied van Waterfront-zuid hebben de mogelijkheid binnen de bestaande contour en het vigerende bestemmingsplan meer ruimte te claimen. Echter daarbij moet worden aangetekend dat de bedrijven fysiek niet verder kunnen uitbreiden. Het is niet bekend in hoeverre bedrijven gaan verhuizen wanneer het Waterfront-zuid niet ontwikkeld wordt.

Voor het Waterfront-noord geldt dat het bestaande bestemmingsplan ruimte laat voor bedrijven die mogelijk het woon- en leefmilieu beïnvloeden van het Waterfront-zuid.

De verkeersintensiteiten, met name op de N302, en dus ook de geluidsoverlast zullen toenemen.

6 Effecten

In het MER worden de effecten van de voorgenomen activiteit beschreven. In dit hoofdstuk gaan wij in op de vragen die een rol spelen bij de effectbeschrijving en waar wij in het MER op in zullen gaan. In zijn algemeenheid geldt dat de effecten zowel in de eindsituatie als tijdens de uitvoering worden beschouwd.

6.1 Bodem en water

Bodem

De gemeente Harderwijk start een saneringsonderzoek waarin onderzocht wordt welk alternatief de voorkeur geniet voor de sanering van de aanwezige bodemverontreiniging en voor de verwerking van de vrijkomende grond. In dit saneringsonderzoek wordt de keuze voor de voorgestane saneringsmethode onderbouwd. Indien wat betreft de verwerking van met asbest verontreinigde grond (gevaarlijk afval) de voorkeur uitgaat naar de stortvariant in het overloopgebied dan is deze activiteit m.e.r.-plichtig. In dat geval nemen wij in het MER een samenvatting op van de afweging zoals die in het saneringstraject gemaakt is. Het afwegingskader in het saneringsonderzoek wordt uitgebreid met criteria vanuit de m.e.r.

Vragen met betrekking tot de stortlocatie van gevaarlijk afval in het overloopgebied die in het MER de aandacht vragen, zijn:

- hoe verhoudt het alternatief van storten van gevaarlijk afval zich in milieuoptiek tot andere oplossingen;
- welke voorzieningen zijn nodig tijdens de vulfase;
- hoe dient de stort voor gevaarlijk afval ingericht en beheerd te worden.

Overige vragen die een rol spelen zijn:

- hoe wordt voorkomen dat bij overstroming van het overloopgebied, uitloging plaatsvindt van het gestorte materiaal;
- waar verbetert de milieukwaliteit;
- op welke wijze moet om worden gegaan met de CKW-pluimen die nu onder de binnenstad aanwezig zijn en mogelijk tengevolge van de realisatie van Waterfront-zuid in het oppervlaktewater van het Wolderwijd kunnen eindigen.

Water

Voor het aspect water is de watercompensatie van belang. Leidende vraag hierbij is hoeveel water gecompenseerd moet worden en waar dit gaat gebeuren. Andere vragen die in de m.e.r.-procedure beantwoord moeten worden zijn:

- hoe wordt de veiligheid gewaarborgd, hoe wordt omgegaan met de te verwachten peilstijging van het IJsselmeergebied;
- hoe wordt in het plangebied het hemelwater verwerkt;
- hoe wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater beïnvloed en op peil gehouden in het plangebied;
- wat voor invloed heeft het graven van de binnenhaven voor de waterkwaliteit en waterkwantiteit.

In het bestemmingsplan moet een waterparagraaf opgenomen worden. Het MER geeft de inhoudelijke onderbouwing voor deze waterparagraaf, als onderdeel van de watertoets. Tijdens de m.e.r. zal nadrukkelijk worden voortborduurd op de lijn die in de Watertoets op het Masterplan [Tauw, 2003] is ingezet.

6.2 Ecologie en landschap

In het MER geven wij weer welke doelsoorten in het plangebied en omgeving aanwezig zijn (foerageren, broeden of verblijven), en door welke kaders worden deze soorten beschermd (vogelrichtlijn, flora- en faunawet, EHS, rode lijst en wetlands) en wat dit voor consequenties heeft.

Omdat de jachthaven nabij het Vogelrichtlijngebied komt te liggen besteedt het MER aandacht aan de beleidsmatige consequenties die de aanleg van de jachthaven met zich meebrengt. Ook besteden wij door het doorlopen van de passende beoordeling aandacht aan de consequenties van het realiseren van de jachthaven in de (provinciale) ecologische hoofdstructuur.

Andere vragen die in het MER aan de orde komen zijn:

- Wat is het daadwerkelijke effect van de aanleg van de jachthaven en is dit effect significant:
 - lichthinder voor vogels;
 - geluidsoverlast voor vogels.
- Welke compenserende en mitigerende maatregelen moeten genomen worden om de effecten van de aanleg van de jachthaven te beperken.

6.3 Verkeer en vervoer

De verkeersaspecten in relatie tot de ontwikkeling van de leisure-activiteiten gaan in op congestie, categorisering verkeer en parkeren.

De verkeersintensiteiten in 2015 op de N302 en de Burgermeester de Meesterlaan geven aan in hoeverre er sprake is van congestie. In het geval van congestie en voor zover dit door de voorgenomen activiteit wordt veroorzaakt moet het MER aangeven hoe deze congestie beperkt of opgeheven kan worden en welke maatregelen getroffen moeten worden.

Ter verbetering van de verkeersveiligheid wil de gemeente het verkeer in het plangebied *categoriseren*. Dit betekent dat in het plangebied bestaat 30 km/uur-gebieden aangewezen worden. Op basis van de te verwachten verkeerstoename tengevolge van de aanleg van de leisurevoorzieningen moet bekeken worden in hoeverre deze categorisering realistisch is.

Het gebied wordt zowel door bewoners als toeristen-recreanten gebruikt. Gezien de grote aantallen toeristen onder andere tengevolge van de nieuwe leisurevoorzieningen en de toename van het aantal bezoekers aan het Dolfinarium is de ontsluiting van de parkeergebieden een aandachtspunt.

Verplaatsing van de jachthaven leidt tot wijzigingen in de vaarroutes. Een mogelijk gevolg hiervan kan zijn dat ter plaatse van de uitgang van het havengebied een onoverzichtelijke situatie ontstaat.

6.4 Cultuurhistorie en archeologie

Waterfront-zuid heeft, behalve de hooilanden en de stadsmuren, weinig waarde voor wat betreft cultuurhistorie en archeologie. Vragen die in het kader van de m.e.r.-procedure een rol spelen zijn:

- liggen op de nieuwe locatie van de jachthaven en leisurevoorzieningen waardevolle archeologische elementen in de bodem of in de aan te leggen binnenhaven (scheepswrakken)
- moeten voor het plan Waterfront-zuid cultuurhistorische elementen wijken?

De relatie met de oude binnenstad is wel van groot belang. In het MER zal dan ook ingegaan worden op de hoe de relatie tussen de nieuwe ontwikkeling Waterfront-zuid met de oude binnenstad vorm krijgt en welke effecten het Waterfront-zuid heeft op de cultuurhistorische waarden.

6.5 Woon- en leefmilieu

Het belangrijkste aspect met betrekking tot woon- en leefmilieu is geluid. Vragen die in het MER aan de orde zullen komen zijn:

- wat is de geluidsbelasting van de verkeersintensiteiten op de N302, Burgermeester de Meesterstraat en de interne wegen van het Waterfront op de aangelegen gevels;
- speelt cumulatie van geluid een rol (bedrijventerrein + N302);
- wat is de geluidsbelasting op het Vogelrichtlijngebied Wolderwijd. Wat zijn de consequenties van deze geluidsbelasting *(relatie met ecologie en landschap)*.

Fasering

Bij dergelijke complexe ruimtelijke projecten als het Waterfront-zuid is fasering een belangrijk aspect. Vragen die in het MER aan de orde komen zijn:

- hoe moet tijdens de realisatiefase omgegaan worden met de milieuhindercontouren van de aanwezige bedrijven;
- wat zijn de effecten van de realisatiefase op ecologische waarden en hoe kunnen die beperkt worden;
- wat zijn de effecten op de ontsluiting van het plangebied (en Dolfinarium) wanneer in het plangebied gebouwd. Hoe kunnen deze effecten middels fasering worden beperkt.

7 Opzet m.e.r.-procedure en MER-rapport

Globale Milieubeoordeling

De m.e.r.-procedure voor het Waterfront-zuid richt zich op de m.e.r.-plichtige activiteiten die in het plangebied worden ontwikkeld. Omdat deze activiteiten niet los gezien kunnen worden van de gehele ontwikkeling van het Waterfront-zuid worden ze in het kader van de gehele ontwikkeling van het Waterfront-zuid geplaatst.

Dit betekent dat in het MER ook een globale milieubeoordeling van het gehele Waterfront-zuid weergegeven wordt. Deze beoordeling dient als kader voor de uitwerking van de m.e.r.-plichtige activiteiten binnen het MER. De resultaten van de globale milieubeoordeling zijn het uitgangspunt voor de afweging van de m.e.r.-plichtige activiteiten binnen het Waterfront-zuid. Aan de orde komt onder andere de watertoets, de verkeersintensiteit, geluidbelasting en waarom de verschillende planonderdelen de plaats hebben gekregen in het Waterfront-zuid zoals die nu in het bestemmingsplan wordt bepaald. In het MER worden echter geen alternatieven weergegeven voor het gehele Masterplan Waterfront-zuid.

Relatie met het Ontwikkelingsplan en saneringstraject (nader onderzoek, saneringsonderzoek, saneringsplan)

Voor de ontwikkeling van het Waterfront-zuid zijn naast de m.e.r.-procedure ook het ruimtelijke spoor van het bestemmingsplan en het saneringstraject van belang. Een en ander volgt op de uitwerking van het Masterplan in het Ontwikkelingsplan door de gemeente Harderwijk. De keuzes die binnen de verschillende sporen worden gemaakt, worden ook binnen de m.e.r.-procedure afgewogen (mits relevant voor de m.e.r.-plichtige activiteiten). Voor het MER betekent dit dat in het rapport de keuzes die gemaakt zijn met betrekking tot de m.e.r.-plichtige activiteiten worden weergegeven. Tevens beschrijft het MER optimalisatiemogelijkheden van deze keuzes.

Tijdens de m.e.r.-procedure wordt informatie met betrekking tot milieu verzameld en ten behoeve van de ontwikkeling van het Waterfront-zuid ingebracht. Deze informatie kan een rol spelen bij keuzes die gemaakt moeten worden binnen het Ontwikkelingsplan. Besloten is om de m.e.r.-procedure dragend te laten zijn voor een integrale inbreng van het milieubelang in het Ontwikkelingsplan. Dit betekent dat het milieubelang vanuit de m.e.r.-procedure randvoorwaarden stelt aan het opstellen van het Ontwikkelingsplan en de beoordelings- en afwegingscriteria aanlevert voor het saneringsonderzoek en het resulterende saneringsplan. De randvoorwaarden vanuit het milieu voor het Ontwikkelingsplan worden afgewogen tegen bijvoorbeeld maatschappelijke en stedenbouwkundige belangen. De keuzes die in het Ontwikkelingsplan, in het saneringsplan en eventueel andere deelplannen worden gemaakt, worden in het MER vanuit het milieubelang beoordeeld.

M.e.r.-plichtige activiteiten

Het planalternatief uit het Ontwikkelingsplan voor de verschillende m.e.r.-plichtige activiteiten worden afgewogen tegen alternatieven voor de wijze van inrichting van de activiteit. Indien voor de verwerking van het vrijkomende verontreinigde grond gekozen wordt voor een inrichting voor het 'storten van gevaarlijk afval in het overloopterrein', gaat het MER in op de milieufafweging die geleid heeft tot deze keuze. Het MER beschouwt dus niet de locatieafweging. In het MER worden alternatieven opgesteld voor de wijze van inrichting van de stort.

Kortom

De insteek van de m.e.r.-procedure is om tijdens de ontwikkeling van het Masterplan Waterfront-zuid tot het Ontwikkelingsplan het milieubelang een belangrijke plaats te geven. Dit komt ten goede aan de kwaliteit van het plan Waterfront-zuid.

Het MER is een weergave van het (keuze)proces. De keuzes worden nogmaals tegen het licht gehouden en het MMA en milieuoptymalisaties zullen worden beschreven. In het bestemmingsplan en bij de aanvraag van de Wm-vergunning zal dan aangegeven moeten worden hoe met het MMA en de voorgestelde milieuoptymalisaties is omgegaan. Dit kan een extra kwaliteitsimpuls betekenen voor het Waterfront-zuid.

8 Literatuurlijst

[Berg, van den, 1999]

Charophyte colonization in shallow lakes. Processes, ecological effects and implications for lake management. Proefschrift Vrije Universiteit (VU), Amsterdam.

[De Straat Milieu-adviseurs, 2003]

De Straat Milieu-adviseurs, Inventarisatie bodem- en waterbodemonverontreiniging Masterplan Waterfront te Harderwijk, 2003.

[Eldonk, van, 2003]

Eldonk, van, Masterplan Waterfront Harderwijk, 2003.

[LNV, 2000-a]

Besluit aanwijzing 'Veluwemeer' als Speciale Beschermingszone voor vogels als bedoeld in de Europese Vogelrichtlijn. Beschikking van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij nummer N/2000/344 d.d. 24 maart 2000.

[LNV, 2000-b]

Besluit aanwijzing 'Wolderwijd en Nuldernauw' als Speciale Beschermingszone voor vogels als bedoeld in de Europese Vogelrichtlijn. Beschikking van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij nummer N/2000/345 d.d. 24 maart 2000.

[Moorsel, van, 1999]

Status van de Driehoeksmossel (*Dreissena polymorpha*) in de randmeren in 1998. Bureau Waardenburg bv in opdracht van RIZA. Rapportnummer 98.065.

[Nie, de, 1997]

Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Tweede herziene druk, 1997. Stichting Atlas Verspreiding Nederlandse Zoetwatervissen. ISBN 90-76020-04-03.

[Noordhuis, R., H.H. Reeders en R. Scheffer, 1992]

Waarom kan de Driehoeksmossel zich in de Veluwerandmeren niet handhaven? In: *De Levende Natuur* 93(6): 188 – 192.

[OC&W, 1999]

Ministeries van OC&W, LNV, VROM, V&W, Belvedere, beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting, 1999.

[Oranjewoud, 2002]

Oranjewoud, Hernieuwd nader onderzoek havens Harderwijk, 2002

[Raap 2001]

Startnotitie Archeologiebeleid, Raap-rapport 632, 2001.

[Roomen, 2000]

Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993 – 1997. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. Sovon Vogelonderzoek Nederland i.o.v. Ministerie van LNV, directie Natuurbeheer.

[SCMO, 1988]

Ecologisch profiel van enkele planten- en diersoorten van binnenwateren. Deel B: Driehoeksmossel en Vissen. Studie- en Informatiecentrum TNO voor Milieu-onderzoek. In opdracht van Rijkswaterstaat, Dienst Binnenwateren/ RIZA in het kader van natuur in de derde nota waterhuishouding.

[Tauw, 1999a]

Tauw, Indicatief grondonderzoek doorsteek Boulevard te Harderwijk, 1999.

[Tauw, 1999b]

Verkennd bodemonderzoek jachthaven "De Knar" te Harderwijk, oktober 1999.

[Tauw, 1999c]

Milieu-onderzoek Waterfront Harderwijk Waterbodemonderzoek eindrapport, december 1999.

[Tauw, 2000]

Integrale rapportage milieu-onderzoek Waterfront Harderwijk Definitieve versie 9 mei 2000.

[Tauw, 2002a]

Tauw, MER Jachthaven de Knar Harderwijk, 2002

[Tauw 2002b]

Tauw, MMA-notitie Waterfront-zuid Harderwijk, 2002.

[Tauw, 2003]

Tauw, Watertoets Waterfront Harderwijk, 2003.

[Teixeira, 1979]

Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Uitgave van Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland in samenwerking met Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland (SOVON). ISBN 90 70099 19 5.

[Witte, de, 1995]

Monitoring van waterplanten in het IJsselmeergebied in het kader van het regionaal meetnet (1990-1994). RDIJ-rapport 1995 – 5 ANM/ANW.

[Witte, de, 1998]

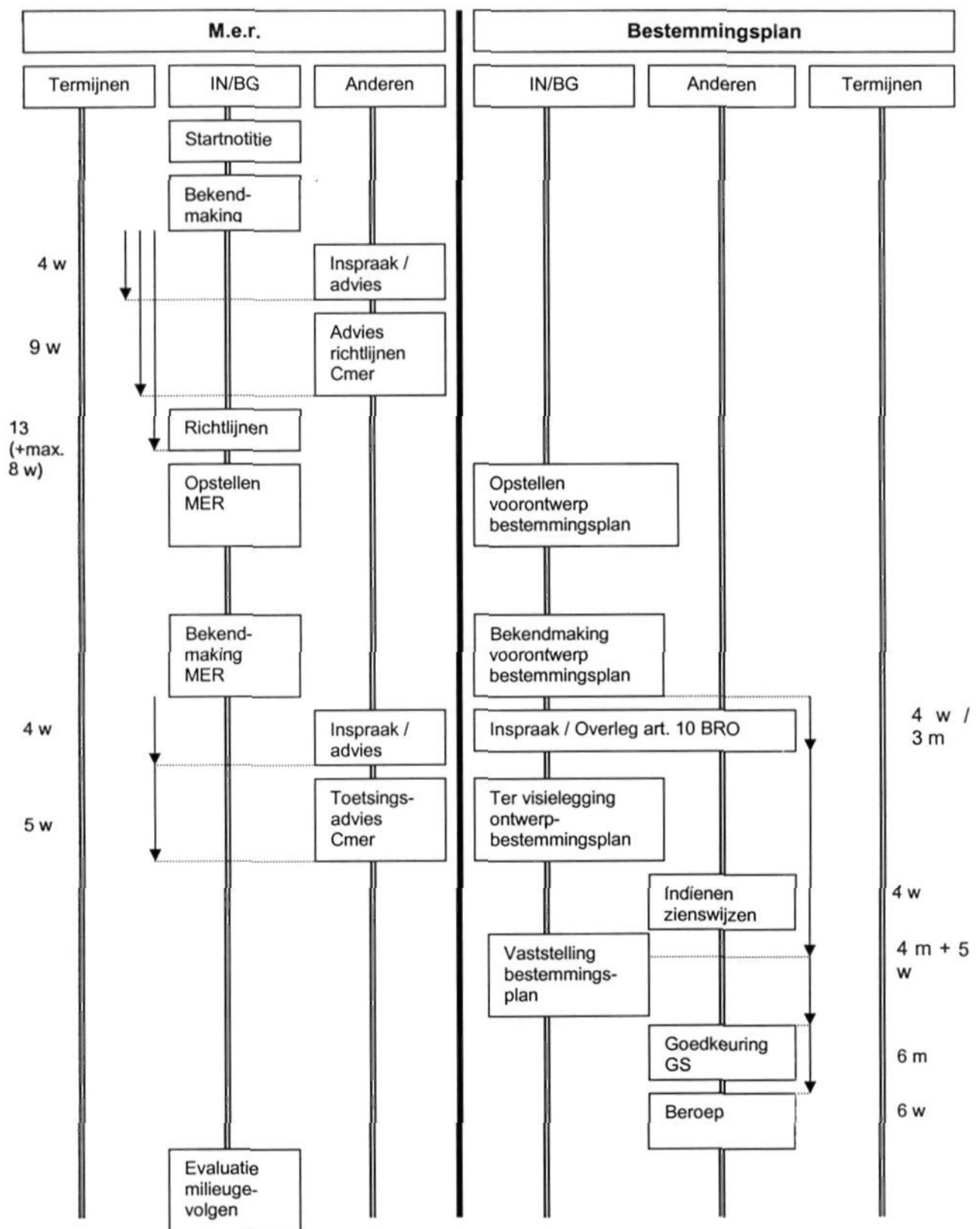
Monitoring van waterplanten in het IJsselmeergebied 1998. RDIJ-rapport 98-6. ISBN 903691227X.

[Witte, de, 2000]

Monitoring van waterplanten en perifyton in het IJsselmeergebied 2000. RDIJ-rapport 2000-11, ISBN 90-369-1253-9, 13 oktober 2000.

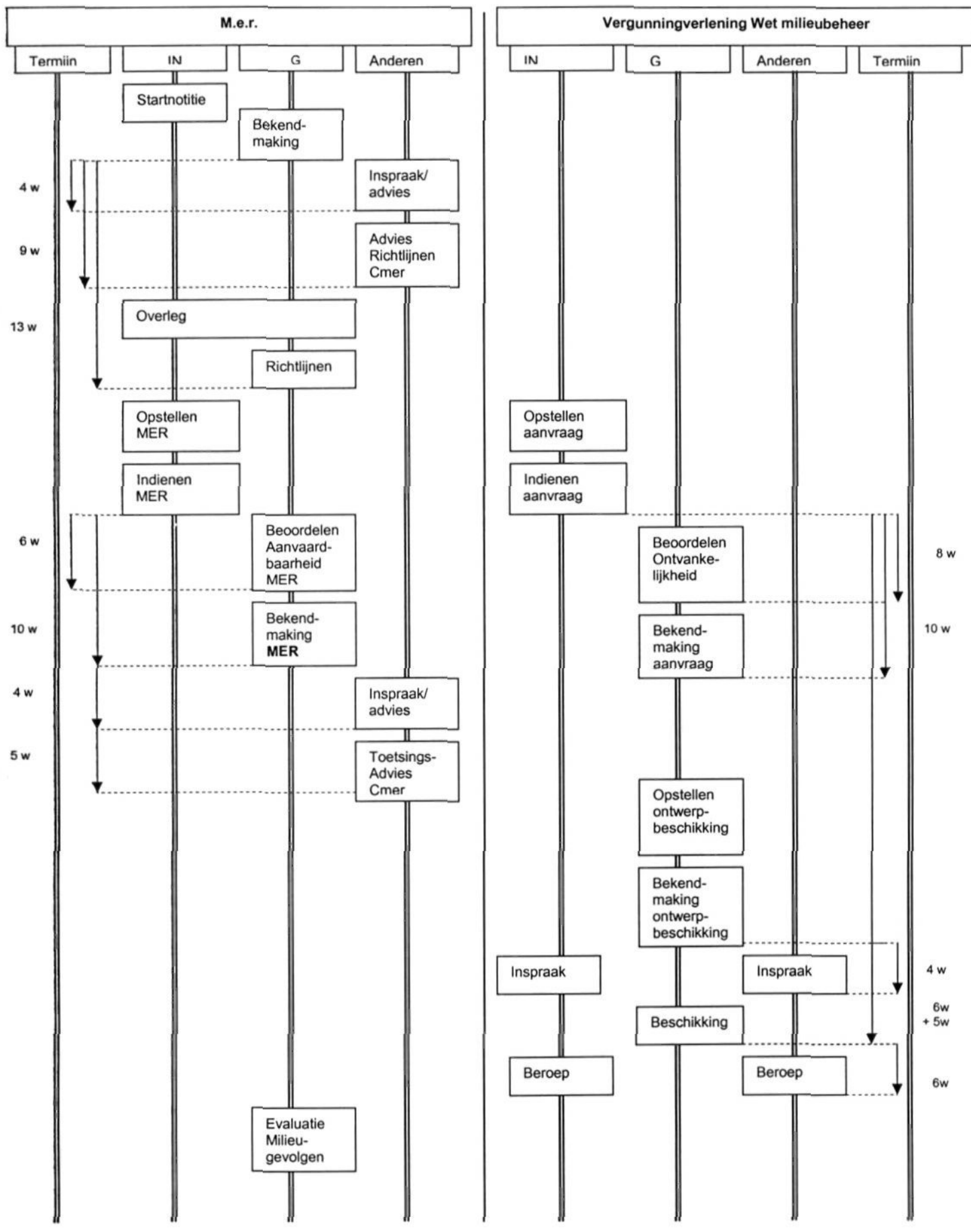
Bijlage 1

Schema m.e.r. en bestemmingsplan

Bijlage 2

Schema m.e.r. en aanvraag Wm-vergunning

Bijlage 3

Begrippenlijst

Alternatief

Een samenhangend pakket van maatregelen die een mogelijke oplossing vormt voor het in de probleemstelling geformuleerde probleem.

Aspect

Te onderzoeken thema dat relevant wordt geacht voor het beoordelen van alternatieven.

Autonome ontwikkelingen

Plannen die te maken hebben met de voorgenomen activiteit die in dit MER wordt beoordeeld op milieueffecten. Het betreft plannen die onafhankelijk of vooruitlopend op de realisatie van het Waterfront-zuid worden gerealiseerd.

Bevoegd gezag

Eén of meer overheidsinstanties die bevoegd zijn om over de activiteit van de initiatiefnemer het besluit te nemen waarvoor het milieueffectrapport wordt opgesteld.

Compenserende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten van een ingreep compenseren/vervangen.

Ecologische hoofdstructuur

Samenhangend stelsel van natuurkerngebieden, ontwikkelingsgebieden en verbindingzones.

Initiatiefnemer

Een particulier of een overheidsinstantie die een activiteit wil ondernemen.

Meest milieuvriendelijk alternatief

Alternatief voor de voorgenomen activiteit, opgesteld vanuit de doelstelling zo min mogelijk schade aan het milieu toe te brengen, respectievelijk zoveel mogelijk verbetering te realiseren uitgaande van de gegeven doelstelling.

Mitigerende maatregelen

Verzachtende maatregelen, waardoor het effect positiever wordt.

Nulalternatief

Het niet doorgaan van de voorgenomen activiteit.

Plangebied

Het gebied waarin de voorgenomen activiteit wordt ondernomen.

Richtlijnen

De richtlijnen zijn bedoeld om specifiek richting te geven aan de inhoud van een op te stellen milieueffectrapport.

SBZ

Speciale beschermingszone conform de Europese Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn.

Studiegebied

Het gebied waarin effecten kunnen optreden. Grenzen hiervan liggen buiten het plangebied.

Vigerend beleid

Beleid dat door een overheid is vastgesteld.

Voorgenomen activiteit

Ontwikkelingsplan/activiteit welke de initiatiefnemer uit wil voeren.

Voorkeursalternatief

De wijze waarop de initiatiefnemer de voorgenomen activiteit wenst uit te voeren.

Bijlage 4

Plangebied

Bijlage 5

Studiegebied

Bijlage 6

Beleidskader

Beleid met betrekking tot de locatie

In de **Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX)** is het rijksbeleid met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen tot 2015 vastgelegd. De Randmeren moeten zich volgens dit beleid richten op een sterke ruimtelijke en economische integratie van verschillende functies, waarbij de specifieke regionale kwaliteiten richtinggevend zijn. Voor grotere wateren geldt dat zij in principe een multifunctioneel gebruik kennen. Hierbij is het beleid gericht op een duurzame ontwikkeling met open water, uitgaande van de ruimtelijke, recreatieve en ecologische kwaliteiten (zonering). Dit beleid wordt in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening gecontinueerd.

De **Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening** geeft eveneens aan dat uit het oogpunt van veiligheid de *bergingscapaciteit van het IJsselmeergebied niet mag worden aangetast. Buitendijkse ontwikkelingen waarbij ten aanzien van het Waterfront onderscheid dient te worden gemaakt tussen wonen, haven en overloopterrein zijn alleen onder bepaalde, met name genoemde waterstaatkundige voorwaarden toegestaan en bovendien dienen ze gepaard te gaan met groen-blauwe investeringen. Er moet sprake zijn van aantoonbare ruimtelijke kwaliteitswinst. De 5^e Nota biedt alleen aan Almere en Lelystad ruimte om buitendijks te bouwen. Wel vraagt de 5^e nota aandacht voor verbetering van historische Waterfronten, zoals dat van Harderwijk. Om het ruimtegebruik in Nederland te beperken, zet de 5^e Nota sterk in op een strategie van intensiveren, combineren en transformeren. Steden moeten voldoen aan de eisen die bewoners, bedrijven, instellingen en bezoekers stellen aan een stad: veilig en aantrekkelijk. Er is vooral vraag naar centrumstedelijke milieus, groenstedelijke milieus en naar meer ruimte in en rond de woningen.*

In de **nota Belvedere** presenteert de rijksoverheid (OC&W, LNV, VROM, V&W) haar cultuurhistorische beleid. Cultuurhistorie omvat archeologie historische geografie en bouwhistorie. Uitgangspunt in de nota is dat cultuurhistorische waarden in belangrijke mate bepalend zijn voor de kwaliteit van onze ruimtelijke omgeving. Om de kwaliteit en identiteit van deze omgeving te behouden, dienen cultuurhistorische waarden sterker in de ruimtelijke inrichting van ons land te worden betrokken. Bij ruimtelijke ontwikkeling kunnen zij gebruikt worden als bron van inspiratie en in bestaande inrichtingen kunnen zij een sterker accent krijgen. Gepleit wordt voor een geïntegreerde en gebiedsgerichte aanpak. De verantwoordelijkheid voor dit cultuurhistorische beleid wordt gelegd bij het Rijk, de provincies, gemeenten, waterschappen en particuliere organisaties.

In het **Streekplan Gelderland** is voor de Noord-West Veluwe een restrictief (terughoudend en ruimtebesparend) verstedelijkingsbeleid beschreven. De Harderwijkse Waterfront-visie biedt *volgens het Streekplan goede aanknopingspunten voor een integrale aanpak van de toeristisch-recreatieve problemen en kansen in hun ruimtelijke context.* Het nieuwe Streekplan voor Gelderland wordt echter in 2004 vastgesteld. In het MER gaan wij in op de relatie tussen het nieuwe Streekplan en de ontwikkelingen betreffende het Waterfront-zuid.

Beleid met betrekking tot water

De **Europese Kaderrichtlijn Water** beoogt – uitgaande van een stroomgebiedsbenadering – het instrumentarium te bieden om oppervlaktewater en grondwater zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht te beschermen. Ook het bevorderen van een duurzaam watergebruik, op basis van bescherming van de beschikbare waterbronnen en de afzwakking van de gevolgen van overstromingen en perioden van droogte vormen belangrijke doelstellingen.

In de **Vierde Nota Waterhuishouding** wordt het beleid geformuleerd dat moet leiden tot verdere verbetering van het functioneren van watersystemen. Uitgegaan wordt van de veerkracht van watersystemen door middel van zoveel mogelijk aansluiten bij natuurlijke processen. Daarbij wordt ingezet op het versterken van de samenhang in waterbeleid met andere beleidsvelden, milieubeleid, ruimtelijke ordening en natuurbeleid.

In nota **Waterbeheer voor de 21^e eeuw** wordt een afgewogen advies gegeven over hoe Nederland moet omgaan met haar waterhuishouding in de 21^e eeuw. Hierbij is de relatie tussen water, ruimtelijke ordening, landbouw en verstedelijking van belang. Het beleid richt zich op meer ruimte voor water en het tegengaan van afwenteling van waterhuishoudkundige problemen op gebieden elders. De nota geeft aan dat in de Randmeren, voorafgaand aan een ruimtelijke ingreep, de verwachte vermindering aan bergend wateroppervlak moet zijn gecompenseerd binnen nagenoeg hetzelfde watersysteem.

In het **Waterhuishoudingsplan Gelderland** (1996) wordt onder andere aandacht gevraagd voor de waternatuur in de Hierdense Beek en omgeving en de kwelafhankelijke land- en waternatuur in het kustgebied. Langs de Randmeren kunnen grondwaterstanden lokaal worden *verhoogd ten behoeve van de weidevogelpopulatie*. Het nieuwe Waterhuishoudingsplan wordt in 2003 door de provincie vastgesteld. In het MER wordt ingegaan op de relatie tussen de ontwikkeling van het Waterfront-zuid en het nieuwe Waterhuishoudingsplan.

De **integrale Structuurvisie IJsselmeergebied 2030** bevat een koers op hoofdlijnen gericht op een duurzame ontwikkeling van het IJsselmeergebied (qua beleid, inrichting en beheer) voor de periode tot 2030, waarbij een afweging van beleidsopties plaatsvindt die rekening houdt met de *aanwezige kernkwaliteit van het gebied*. Hierbij is een aantal opgaven geformuleerd:

- behouden en vergroten van ruimte voor waterberging en waterafvoer;
- behouden en versterken van een duurzame zoetwatervoorziening;
- behoud en ontwikkeling van het IJsselmeergebied als natuurgebied van (inter)nationale betekenis;
- behoud en ontwikkeling van multifunctionaliteit.

In het **Integraal waterbeheersplan** (Weloverwogen met Water) geeft het Waterschap Veluwe aan hoe ze haar taken de komende jaren uit gaat voeren. Grote delen van het stroomgebied van de Hierdensche beek en het gebied tussen Harderwijk en Elburg zijn vanwege hun natuurwaarden aangewezen als gebied met 'water voor landbouw en kwelafhankelijke land- en waternatuur'. Het gebied heeft een belangrijke functie voor de migratie van vissen en voor weidevogels.

Het centrale doel van het **Integraal Inrichtingsplan Veluwe-Randmeren (IIVR)** is te komen tot een harmonieus evenwicht tussen natuur en recreatie in de Veluwerandmeren, waarbij het behoud van de in de afgelopen jaren gerealiseerde goede waterkwaliteit een grote rol speelt. In het IIVR is rekening gehouden met de ontwikkeling van het Waterfront door het te benoemen als een zogenaamd 'lopend project'.

Alle provincies stellen voor de regionale waterhuishouding in Nederland stroomgebiedsvisies op. De stroomgebiedsvisies dienen als bouwsteen voor nieuwe ruimtelijke plannen en als bijdrage in het landelijke Nationaal Bestuursaccord Water. Recentelijk is het **Stroomgebiedsvisie Veluwe** vastgesteld. Dit is het eerste referentiekader voor de toepassing van de Watertoets. De stroomgebiedsvisie gaat in op de thema's voorkomen van wateroverlast, bescherming van natte natuur, veiligstellen van drinkwatervoorziening en het voorkomen van watertekort. Met name wordt de ruimte die voor deze wateropgaven nodig is in beeld gebracht.

Beleid met betrekking tot ecologie en landschap

Wanneer ecologisch beschermde gebieden worden aangetast dan moet een passende beoordeling doorlopen worden. Dit geldt zowel voor Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de Ecologische Hoofdstructuur. De beoordeling bestaat uit het beantwoorden de volgende vragen:

- welke gevolgen heeft de ruimtelijke ontwikkeling voor beschermde soorten?
- waarom is de ruimtelijke ontwikkeling noodzakelijk?
- waarom is de ruimtelijke ontwikkeling op deze plaats noodzakelijk?
- welke (mitigerende) maatregelen ter vermindering van schade aan beschermde soorten kunnen genomen worden?
- welke compenserende maatregelen kunnen genomen worden?

De **Europese Vogelrichtlijn** beoogt de bescherming van alle 'in het wild levende vogels' en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. In het kader van de m.e.r.-procedure zijn vooral de regelingen met betrekking tot de speciale Beschermingszones van belang, aangezien het Wolderwijd hiertoe behoort. Alleen na het zorgvuldig doorlopen van de passende beoordeling, kunnen nieuwe activiteiten plaatsvinden.

De **Europese Habitatrichtlijn** heeft tot doel het waarborgen van de biologische diversiteit door de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. De Habitatrichtlijn beschermt zowel gebieden als populaties van dier- en plantensoorten. Ook hier geldt dat nieuwe activiteiten alleen toegestaan indien geen onaanvaardbare effecten optreden. Definitieve begrenzings van de Habitatgebieden zijn in Nederland nog niet opgesteld; in april 2003 is een (herzien) voorstel voor gebieden bij de EU aangemeld. Het Veluwemeer is vastgesteld als Habitatrichtlijngebied.

De **Ecologische hoofdstructuur (EHS)** is een belangrijk onderdeel van het natuurbeleidsplan dat door LNV in 1990 is opgesteld. De wezenlijke kenmerken van dit plan zijn verwerkt in het **Structuurschema Groene Ruimte**. De EHS vormt de aaneenschakeling van vrijwel alle belangrijke natuurgebieden in Nederland. De gebieden met een hoge natuurwaarden worden 'kerngebieden' genoemd. Gebieden waarvan de waarde nog niet zo hoog is maar waarvan de waarde op korte termijn en tegen beperkte inspanningen kan worden vergroot zijn aangegeven als 'natuurontwikkelingsgebieden'. De kern- en natuurontwikkelingsgebieden worden onderling verbonden door een netwerk van verbindingzones.

De randmeren maken deel uit van de kern- en ontwikkelingsgebieden van de EHS. Dit is ook in de Provinciale EHS vastgelegd. Dit betekent dat natuur een plaats moeten krijgen binnen de randmeren.

In het **Gelderse Milieuplan** zijn actiegebieden onderscheiden. De kustzone van het Waterfront ligt in het actiegebied Harderwijk-Elburg. Het gaat hier om een gebied met een hoge milieubelasting, maar met kansen op verbetering. Het doel van de actiegebieden is het versneld realiseren van de benodigde omgevingskwaliteit ten behoeve van natuurwaarden. In 2003 wordt het nieuwe Milieuplan voor Gelderland vastgesteld. In het MER wordt het nieuwe plan in relatie tot de ontwikkeling van het Waterfront-zuid beschreven.

In het **Landschapsbeleidsplan (1995)** van de gemeente Harderwijk ligt de nadruk op de versterking van de ecologische hoofdstructuur en het inbrengen van natuur en landschap in het integrale ruimtelijke beleid. Het zwaartepunt ligt op het agrarische cultuurlandschap ten oosten van Harderwijk.

Uitgangspunt van het Landschapsbeleidsplan is het streven om de visueel ruimtelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden van het buitengebied van Harderwijk te behouden, te herstellen en waar mogelijk te verbeteren.

Beleid met betrekking tot verkeer

Het Rijksbeleid met betrekking tot verkeer en vervoer richt zich vooral op de aspecten mobiliteit, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Dit beleid heeft vooral zijn doorwerking gekregen in de provinciale en gemeentelijke plannen. Het Rijksbeleid komt hier dan verder ook niet aan de orde.

Het verkeer- en vervoerbeleid van de provincie Gelderland is vastgelegd in het **Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan**. Dit plan richt zich vooral op het terugdringen van het autoverkeer en het bevorderen van het fietsverkeer en het openbaar vervoer.

In het PVVP is aangegeven dat er een Regionaal Overslag Centrum in Harderwijk gerealiseerd gaat worden. Deze wordt aan gelegd op het uit te breiden bedrijventerrein Lorentz. Hierbij wordt uitgegaan van lokale en regionale bedrijven die goederen willen aan- of afvoeren met de binnenvaart. De reden voor de aanleg van dit ROC is het stimuleren van meer goederenvervoer via de binnenvaart en de realisatie van containeroverslagpunten.

De gemeente Harderwijk heeft (nog) geen Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP). Het is de bedoeling dat dit nog dit jaar wordt opgepakt en opgesteld. Momenteel staat het 'vigerende beleid' in de Ontwikkelingsvisie Harderwijk (1998) en het Regionaal Verkeer- en Vervoersplan (RVVP).

Met het thema Bereikbare stad in de Ontwikkelingsvisie Harderwijk (1998) wil de gemeente de ligging van Harderwijk benutten met goede aansluitingen op het externe systeem van autowegen, spoorlijn en vaarwegen.

Maatregelen hiertoe zijn het verbeteren van de infrastructuur (met woonkernen in de omgeving) en de aansluiting op interregionale vervoersassen. Met de kernen in de omgeving betekent dit concreet onder andere het opheffen van het knelpunt Hardersluis met de gehele N302-traverse door de kom van Harderwijk.

Het verbeteren van de infrastructuur zal nadrukkelijk een bijdrage leveren aan het lokale en regionale verkeers- en vervoersbeleid, dat gericht is op beïnvloeding van de vervoermiddelenkeuze richting openbaar vervoer en langzaam verkeer.

Beleid met betrekking tot storten van afval

Het **Landelijk afvalbeheerplan (LAP)** bevat het beleid voor het afvalbeheer in Nederland. Het LAP 2002-2012 is op 3 maart 2003 in werking getreden. Het plan loopt tot en met 2006 en geeft een doorkijk tot het jaar 2012. Het LAP bestaat uit drie delen, namelijk een beleidskader, sectorplannen en capaciteitsplannen. Het LAP is bedoeld voor alle afvalstoffen waarop de Wet milieubeheer van toepassing is. Op grond van de wet moeten alle overheden rekening houden met het LAP.

In het **Gelderse Milieuplan** zijn actiegebieden onderscheiden. De kustzone van het Waterfront ligt in het actiegebied Harderwijk-Elburg. Het gaat hier om een gebied met een hoge milieubelasting, maar met kansen op verbetering. Het doel van de actiegebieden is het versneld realiseren van de benodigde omgevingskwaliteit ten behoeve van natuurwaarden. In 2003 wordt het nieuwe Milieuplan voor Gelderland vastgesteld.

Bijlage 7

Overzicht (aanmelding) Speciale beschermingszones Vogel- en Habitatrichtlijn

